

OBSAH.

Předmluvy	str. 2
---------------------	--------

I. Úvodní kapitoly.

1. Indoevropský prajazyk	5
2. Indoevropské jazyky	6
3. Praslovanský jazyk n. praslovanština	6
4. Slovanské jazyky	7
5. Československý jazyk a jeho nářečí	8
6. Český jazyk spisovný	9
7. Základní rozdíly mezi spisovnou slovenštinou a spis. češtinou: α) v hláskoslovi, β) ve skloňování, γ) v časování, δ) v kvantitě, ε) ve slovníku	10

II. Pravopis.

1. Zásady českého pravopisu	13
2. Vývoj českého pravopisu	14
3. Měkké i (i) a tvrdé y (ý)	15
4. Psaní í, i po měkkých souhláskách	17
5. Psaní é	17
6. Psaní ů	17
7. Psaní ú	17
8. Psaní ě, je	17
9. Dlouhé a krátké samohlásky	18
10. Psaní s, z	19
11. Psaní velikých písmen	20
12. Psaní cizích slov	22
13. Psaní příslovných sprežek	23
14. Dělení slabik	23
15. Rozdělovací znaménka: A. Tečka. B. Čárka (α) ve větě jednoduché, β) v souvětí). C. Středník. D. Dvojtečka. E. Vykřičník. F. Otazník. G. Pomlka. H. Uvozovací znaménka n. uvozovky. Ch. Spojovací čárka. I. Odsuvník. K. Závorky	24
16. Seznam slov domácích a hl. cizích, jež působí při psaní často potíže	33

III. Mluvnice.

A. Hláskosloví.

α) VŠEOBECNÉ POZNÁMKY.	str.
1. Hláskosloví a fonetika	81
2. Hlásky a písmena	81
3. Mluvidla	81
4. Roztřídění hlásek	82
5. Roztřídění samohlásek	82
6. Roztřídění souhlásek	83
7. Některé důležitější hlásky staré	84
β) HLÁSKOVÉ ZMĚNY.	
I. Hláskové změny vůbec	85
II. Změny v jakosti hlásek.	
A. <i>Historické změny.</i>	
1. Ztráta jotace	85
2. Úžení	85
3. Přehláska	86
4. Rozšiřování	87
5. Pohybné e	88
6. Stupňování n. střídání samohlásek	89
7. Dloužení	90
8. Krácení	90
9. Měkčení	90
10. Některé zvláštní změny souhlásek	91
B. <i>Živé změny.</i>	
1. Spodoba (asimilace) souhlásek:	
α) souhlásek znělých a neznělých, β) v místě artikulace, γ) ve způsobu artikulace, δ) souhl. měkkých a neměkkých, ε) na dálku	91
2. Rozlišení	94
III. Změny v počtu a pořádku slabik.	
1. Splývání stejných n. podobných hlásek	94
2. Vznik nových hlásek	95
3. Zánik hlásek	95
4. Přesmykování	98
5. r, l se mění v souhláskové r, l se samohláskou	98
IV. Změny ve složení slabik.	
Stahování	98
γ) PŘÍZVUK A JEHO ZMĚNY.	
1. Všeobecné věci	99
2. Výdechový přízvuk	100
3. Slovní přízvuk	100
4. Větný přízvuk	100
5. Výška hlasu	102
δ) KVANTITA A JEJÍ ZMĚNY.	
1. Všeobecné věci	102
2. Změna kvantity	102

	str.
4. Stan. Kostka Neumann	496
5. Slovenská moderna	497
6. Krásná próza [α) impresionismus, β) realismus a naturalismus, γ) novoklasicismus]	500
7. Drama	506
X. POKOLENÍ ALMANACHU NA ROK 1914.	
1. Charakteristika doby	509
2. Ot. Theer a lyrikové z jeho skupiny	510
3. Próza	511
4. Drama	516
XI. LITERATURA ZA SVĚTOVÉ VÁLKY.	
1. Charakteristika doby	518
2. Válečná literatura doma	519
3. Legionářská literatura	522
XII. POVÁLEČNÁ LITERATURA.	
1. Charakteristika doby	525
2. Poesie [α) proletářská, β) básníci z družiny Hosta, γ) expresionismus, δ) ruralismus, ε) poe- tismus a surrealismus, ζ) mysticismus se sklo- nem ke katolicismu]	527
3. Poesie na Slovensku	533
4. Próza [α) psychologický román, β) společenský rom., γ) vesnický rom., δ) próza na Slovensku]	536
5. Drama:	
a) Vnější podmínky dramatického rozvoje	546
b) Dramatičtí spisovatelé čeští	547
c) Slovenští dramatikové	548
XIII. NAUKOVÁ PRÓZA OD LUMÍROVCŮ AŽ PO PŘÍTOMNOST.	
1. Podmínky rozvoje vědecké literatury české	549
2. Lit. kritika	550
3. Lit. historie	
a) slovanská, zvl. česká	555
β) germánská	562
γ) románská	564
δ) srovnávací dějiny literární	565
4. Jazykověda	
a) česká (bohemistika)	567
β) slovanský jazykozpyt	572
γ) srovnávací jazykozpyt	574
δ) germanistika	575
ε) romanistika	576
ζ) orientalistika	577
η) klasická filosofie	578
5. Dějepis	
a) historie v užším smyslu	581
β) archeologie	590
γ) národopis	591
δ) dějiny výtvarných umění	591
6. Filosofie, sociologie, estetika a pedagogika	
a) filosofie	593

	str.
β) sociologie	597
γ) estetika	598
δ) pedagogika	599
Zkratky a znaménka	602
Rejstřík k I. až IV. kapitole	606
Rejstřík k V. kapitole	650
Doplňky a opravy	

B. Kmenosloví.	str.
I. VŠEOBECNÉ VĚCI	103
II. JEDNODUCHÉ KMENY SLOV OHEBNÝCH.	
α) Podstatná jména.	
1. Přechylování	104
2. Podstatná jména zdrobnělá (deminutiva)	104
3. Podstatná jména významu zveličelého (augmentativa)	105
4. Podst. jména domácká (hypokoristika)	105
5. Podst. jména významu činitelského (nomina agentis)	105
6. Podst. jména znamenající prostředek n. nástroj (nomina instrumenti)	106
7. Podst. jm. znamenající osobu něčím se zaměštnávající	106
8. Podst. jm. s příp. -stvo, -ství, -árna	107
β) Přídavná jména.	
1. Komparativ a superlativ	107
2. Přídavná jména přivlastňovací	108
3. Pozoruhodnější přípony příd. jmen	108
γ) Zájmena	108
δ) Číslovky	109
ε) Slovesa	109
III. SLOŽENÉ KMENY SLOV OHEBNÝCH.	
1. Všeobecné věci	110
2. Spřežky	110
3. Vlastní složeniny	110
4. Podst. jména složená	111
5. Příd. jm. složená	111
6. Zájmena složená	111
7. Číslovky složené	111
8. Slovesa složená	112
IV. SLOVA NEOHEBNÁ.	
1. Všeobecné věci	112
2. Příslovce	112
3. Předložky	113
4. Spojky	113
5. Citoslovce	113
C. Významosloví (semasiologie, semantika).	
1. Všeobecné věci	113
2. Rozšiřování významu	114
3. Úžení významu	114
4. Přenášení významu	114
5. Zhoršování a zušlechťování n. zlepšování významu	115
6. Matení významu	115
7. Příčiny významových změn	116
8. Slova souznačná (synonyma)	117
9. Slova soujmenná (homonyma)	117
10. Slova zdvojená (dublety)	117

	str.
11. Vlastní jména	117
12. Přejatá slova	118

D. Tvarosloví.

I. SKLOŇOVÁNÍ (DEKLINACE).

a) Všeobecné věci	119
β) Skloňování podstatných jmen:	
I. <i>Všeobecné věci</i>	120
II. <i>Vzory</i>	120
III. <i>Skloňování první (mužské o-kmeny):</i>	
1. Vzor had	120
2. Vzor hrad	122
3. Vzor oráč	123
4. Vzor meč	125
5. Vzor Jiří	126
IV. <i>Skloňování druhé (střední o-kmeny):</i>	
1. Vzor město	126
2. Vzor moře	127
3. Vzor znamení	128
V. <i>Skloňování třetí (a-km.):</i>	
1. Vzor žena	128
2. Vzor duše	129
3. Vzor paní	130
VI. <i>Skloňování čtvrté (i-km.):</i>	
Vzor kost	131
VII. <i>Skloňování páté (km. souhláskové):</i>	
1. Vzor tykev (v-km.)	131
2. Vzor kámen (muž. n-km.)	132
3. Vzor rámě (stř. n-km.)	132
4. Vzor loket (muž. t-km.)	132
5. Vzor kuře (stř. t-km.)	133
γ) Skloňování příd. jmen:	
I. <i>Všeobecné věci</i>	133
II. <i>Jmenné skloňování:</i>	
1. Vzor chud, -a, -o	134
2. Vzor pěš, -e, -e	135
III. <i>Složené skloňování:</i>	
1. Vzor chudý, -á, -é	136
2. Vzor pěší, -í, -í	136
δ) Skloňování cizích jmen podstatných	136
ε) Skloňování zájmen:	
I. <i>Všeobecné věci</i>	19
II. <i>Zájmenné sklonění:</i>	
1. Vzor ten, ta, to	140
2. Vzor náš, naše, naše	140
III. <i>Jmenné sklonění</i>	142

IV. <i>Složené sklonění:</i>	str.
1. Vzor chudý	142
2. Vzor pěší	143
ζ) Skloňování číslovek:	
I. <i>Všeobecné věci</i>	143
II. <i>Zájmenné sklonění</i>	143
III. <i>Jmenné sklonění</i>	144
IV. <i>Složené sklonění</i>	145
II. ČASOVÁNÍ (KONJUGACE).	
a) <i>Všeobecné věci</i>	146
β) <i>Jednotlivé tvary slovesné:</i>	
a) <i>Indikativ přítomný</i>	147
b) <i>Imperativ</i>	148
c) <i>Aorist</i>	148
d) <i>Přechodníky</i>	148
e) <i>Příčestí</i>	148
f) <i>Infinitiv</i>	149
g) <i>Supinum</i>	149
h) <i>Podstatné jméno slovesné</i>	149
ch) <i>Slovesné tvary opsané</i>	149
γ) <i>Rozdělení sloves.</i>	
A. <i>Samohlásková slovesa:</i>	
I. <i>třída.</i>	
1. <i>vzor: nésti, nesu</i>	150
2. <i>vzor: títí, tnu</i>	150
3. <i>vzor: třítí, tru</i>	153
4. <i>vzor: krýtí, kryji</i>	153
II. <i>třída.</i>	
1. <i>vzor: minouti, minu</i>	155
2. <i>vzor: tisknouti, tisknu</i>	155
III. <i>třída.</i>	
1. <i>vzor: uměti, umím</i>	156
2. <i>vzor: trpěti, trpím</i>	157
IV. <i>třída.</i>	
Vzor: <i>prositi, prosím</i>	159
V. <i>třída.</i>	
1.a <i>vzor: dělati, dělám</i>	159
1.b <i>vzor: sázeti, sázím</i>	160
2. <i>vzor: mazati, maži</i>	161
3. <i>vzor: bráti, беру</i>	162
4. <i>vzor.: láti, laji</i>	163
VI. <i>třída.</i>	
Vzor: <i>kupovati, kupuji</i>	163
B. <i>Souhlásková slovesa:</i>	
1. <i>dáti, dám</i>	164
2. <i>věděti, vím</i>	164
3. <i>jísti, jím</i>	164
4. <i>býti, jsem</i>	164

E. Skladba (syntax).

I. VĚTOSLOVÍ.	str.
α) Všeobecné věci	165
β) Věty podle tvaru:	
1. Věty slovesné	166
2. Věty neslovesné	166
γ) Části věty:	
1. Podmět (subjekt)	167
2. Přísudek (predikát)	167
3. Předmět (objekt)	168
4. Příslovečné určení	168
5. Přívlástek (atribut)	169
6. Doplněk	170
δ) Věty jednoduché:	
1. Všeobecné věci	170
2. Věta oznamovací	171
3. Věta tázací	171
4. Věta žádací	171
5. Věta zvolací	172
ε) Souvětí:	
1. Všeobecné věci	172
2. Souvětí souřadné (parataxe)	172
3. Souvětí podřadné (hypotaxe)	173

II. SKLADBA VE SMYSLU UŽŠÍM.

1. Mluvnické číslo	175
2. Mluvnický rod	175
3. Mluvnická osoba	176
4. Podstatné jméno	176
5. Přídavné jméno	177
6. Zájmeno	177
7. Číslovka	178
8. Pády prosté	179
9. Pády předložkové [a) Všeobecné věci. b) Předložky s jedním pádem. c) Předložky se dvěma pády. d) Předložky se třemi pády. e) Některé poznámky o správném užívání předložek] . . .	182
10. Sloveso [a) Rozdělení sloves podle vidu. b) Rozdělení sloves podle dějového rodu. c) Přechodníky]	184

IV. Teorie literatury 186**A. Slovesnost (poetika) 188****I. STILISTIKA.**

α) Všeobecné věci	188
β) Osvěžování básnického slovníku:	
a) Přenášení slov z jiného jazykového prostředí a tvoření nových slov	189
b) Změna významu slov	189

	str.
c) Citové (emocionální) zabarvení slov	190
d) Příměr (přírovnání) a jeho druhy	191
e) Epitheton	192
γ) Osvěžování skladby básnického jazyka	192
δ) Zvuková stránka básnické řeči	195
ε) O verši:	
a) Rytmus	195
b) Stopy (takty)	196
c) Verše	196
d) Druhy verše [α) verš přízvučný, β) verš časoměrný]	197
e) Rým, asonance, refrén a aliterace	199
f) Slohy (strofy)	200
II. KOMPOSICE.	
1. Stavba uměleckého díla literárního	202
2. Způsoby zpracování látky v uměleckém díle literárním	203
3. Fabule	203
4. Autor	204
III. LITERÁRNÍ DRUHY:	
a) Všeobecné poznámky	204
b) Epické n. výpravné básnictví	
α) Veršované epické útvary	205
β) Epické útvary veršované i neveršované	208
γ) Prozaické epické útvary n. krásná próza (beletrie)	210
c) Lyrické básnictví	
α) Všeobecné poznámky	211
β) Lidová n. prstonárodní lyrika	212
γ) Umělá lyrika	212
d) Dramatické básnictví	
α) Všeobecné poznámky	215
β) Tragedie	216
γ) Komédie	217
δ) Činohra	217
ε) Jiné dramatické útvary	217
B. Věcná literatura.	
1. Všeobecné poznámky	218
2. Nauková (vědecká) próza	219
3. Novinářská (žurnalistická) próza	220
4. Jednací próza	220
V. Přehledné dějiny čsl. písemnictví.	
A. Stará doba.	
I. OBDOBÍ.	
1. Pohanský dávnověk	222
2. Stopy dvojí liturgie	223

3. Latinští kronikáři	224
4. Nejstarší památky čes. jazyka	225
5. České duchovní písně	227
6. Jiné duchovní památky	227

II. OBDOBÍ.

1. Ráz doby	228
2. Latinští kronikáři	228
3. Duchovní epika n. legendy	228
4. Drama	230
5. Duchovní písně	231
6. Světská epika	231
7. Dějepisectví	232
8. Próza	233
9. Tendenční básnictví	233

III. OBDOBÍ.

1. Ráz doby	234
2. Duchovní epika n. legendy	234
3. Světská epika	235
4. Beletristická próza	236
5. Tendenční skladby	237
6. Lyrika	239
7. Drama	240
8. Naukové písemnictví [A. Dějepis. B. Právníctví. C. Cestopisy. D. Slovníky. E. Próza nábožensko- vzdělavatelná]	240

B. Střední doba.

I. OBDOBÍ. HUSITSTVÍ.

1. Ráz doby	244
2. Náboženští reformátoři	245
3. Literární obránci a odpůrci kališnictví	247
4. Poesie	250
5. Beletrie	251
6. Naukové písemnictví	251

II. OBDOBÍ. HUMANISMUS A BRATRSTVÍ.

1. Ráz doby	253
2. Latinský humanismus	254
3. Český humanismus [a) Všehrdova družina, β) družina Velešlavínova]	255
4. Básnictví za humanismu [a) světské, b) du- chovní]	258
5. Naukové písemnictví za humanismu (próza ná- boženská a vzdělavatelná, nábožensko-mravo- kárná, dějepis, cestopis, právníctví, přírodní vědy)	259
6. Dramatická literatura za humanismu	263
7. Původ Jednoty bratrské a počátky jejího pí- semnictví	263
8. Bratrské písemnictví pod vlivem humanismu	265
9. Odpůrci Bratří	269

III. OBDOBÍ. PROTIREFORMACE.

1. Ráz doby	269
-----------------------	-----

	str.
2. Exulantští historikové	269
3. Jan Amos Komenský	270
4. Literární obránci a šířitelé protireformace	276
5. Katoličtí spisovatelé vlastenecky smýšlející	277
6. Protireformace na vrcholu	278
7. Evangelická lit. na Slovensku v protireformač- ním období	279

C. Nová doba.

I. OSVÍCENSTVÍ.

1. Ráz doby	280
2. Obrany čes. jazyka	281
3. Vědecká próza [α) krit. dějezpyt a dějepis, β) jazykověda]	283
4. Popularizační snahy vědecké	288
5. Básnictví	288
6. Drama	290
7. Belétrie	292
8. Slovensko za osvícenství [α) kult. a politické poměry, β) evang. Slovensko, γ) katol. Slo- vensko]	293

II. ROMANTISMUS.

1. Ráz doby	295
2. Jos. Jungmann	297
3. Vědecká škola Jungmannova	299
4. Básnická škola Jungmannova	299
5. Rukopisné padělky	300
6. Jan Kollár	303
7. Ján Hollý	306
8. Pavel Jos. Šafařík	307
9. Frant. Palacký	309
10. Frant. Lad. Čelakovský	311
11. Epigoni Čelakovského	315
12. Karel Jar. Erben	316
13. Drama v době předbřeznové	318
14. Belétrie v době předbřeznové	322

III. BYRONISMUS.

1. Ráz doby	323
2. Karel Hynek Mácha	324
3. Přátelé a následovníci Máchovi	327
4. Didaktické písemnictví	330
5. Slovenská odluka Štúrova	332
6. Organisační slovenské odlučky	333
7. Básníci a beletristé doby Štúrovy	334

IV. LITERATURA V DOBĚ PŘECHODU A REAKCE.

1. Ráz doby	337
2. Počátky realistické povídky vesnické	338
3. Karel Havlíček Borovský	342
4. Filosofie	345

V. DOBA TENDENČNÍHO REALISMU V DUCHU SVĚTOOBYČANSKÉM n. DOBA HÁLKOVA A NERUDOVA.

1. Ráz doby	345
2. Jos. Václav Frič	346
3. Vítězslav Hálek	347
4. Jan Neruda	351
5. Jiní básníci kruhu Májového	358
6. Jiní prozaikové kruhu Májového	361
7. Dramatické básnictví doby Hálkovy a Nerudovy	367
8. Pisemnictví na Slovensku od r. 1848 do sklonku let sedmdesátých	369
9. Vědecká literatura v letech šedesátých a sedmdesátých (A. Filosofie, estetika a kritika. B. Pedagogika. C. Jazykověda česká a slovanská. D. Klasická filologie. E. Lit. historie. F. Dějepis)	370

VI. ŠKOLA NÁRODNÍ A KOSMOPOLITICKÁ.

1. Charakteristika doby	378
2. Prozaikové školy slovansko-národní	379
3. Básníci školy slovansko-národní	381
4. Romantismus na Slovensku	393
5. Jos. Václav Sládek	400
6. Básníci se Sládkem příbuzní	401
7. Julius Zeyer	402
8. Jar. Vrchlický	411
9. Básnická škola Vrchlického	419
10. Drama	422
11. Historická povídka a román	423
12. Vesnická povídka a román	438
13. Genrové obrázky společenské	439

VII. REALISMUS.

1. Charakteristika doby	440
1. První stoupenci básnického realismu	441
3. Jos. Svat. Machar	442
4. Petr Bezruč	447
5. Vesnický román	449
6. Genrové obrázky společenské a humoresky	458
7. Společenský román	460
8. Román se sklonem k naturalismu	466
9. Drama	471
10. Slovenští realisté	472

VIII. GENERACE LET DEVADESÁTÝCH.

1. Charakteristika doby	475
2. Dekadence	476
3. Symbolismus	478
4. Katolická moderna	482
5. Povídka a román	484
6. Drama	488

IX. GENERACE ZE ZAČÁTKU XX. STOLETÍ.

1. Charakteristika doby	490
2. Viktor Dyk a básníci mu příbuzní	491
3. Karel Toman	495